

Overweging bij Johannes 12: 20-33

Gemeente van onze Heer, lieve mensen,

Vanmorgen lazen we een gedeelte uit Johannes, dat niet zo bekend is.

Het staat maar eens in de drie jaar op het oecumenische leesrooster en dat wordt niet altijd gevolgd.

Voor mij was het een mooie kans om me er in te verdiepen en u mee te nemen op mijn zoektocht naar de betekenis van deze tekst voor ons leven.

Vandaag is het volgens het oude Rooms-Katholieke missaal de eerste Passiezondag. Het is een intensivering van de veertigdagentijd, we komen steeds dichterbij Pasen. Dat hoorden we terug in de lezing uit Johannes waarin Jezus spreekt over zijn dood.

Johannes schrijft daar op een andere manier over dan Matheus, Marcus en Lucas.

Het woord lijden, zoals bij de andere drie, komt in het evangelie van Johannes niet voor.

Bij Johannes gaat het vanaf het begin af aan over de verheerlijking, de verhoging van Jezus.

Dat hoorden we ook vandaag.

De lezing van vanmorgen volgt op de feestelijke intocht van Jezus in Jeruzalem, zes dagen voor Pesach.

Dat is één van de drie pelgrimsfeesten waarbij veel Joden uit heel Israël en van daarbuiten naar Jeruzalem komen.

Zo ook een aantal Grieken, die Jezus graag willen ontmoeten.

Het zijn waarschijnlijk mensen die zich tot het Jodendom aangetrokken voelen, maar niet of nog niet tot het Jodendom zijn overgegaan.

Zij mogen daarom alleen in de buitenste voorhof van de tempel komen.

Dat is mogelijk de reden dat ze aan Filippus vragen of zij Jezus kunnen ontmoeten.

Filippus gaat samen met Andreas naar Jezus toe.

Dan gebeurt er iets opmerkelijks.

Voor Jezus blijkt dat een teken te zijn.

Het verlangen van de Grieken, de niet-Joden, om Jezus te willen ontmoeten is het moment waarop hij gewacht heeft.

Hij beseft dat nu het moment is aangebroken dat gaat gebeuren waarvoor Hij is gekomen.

Door zijn dood zal Jezus toegankelijk worden voor alle mensen, dus ook voor ons, die van oorsprong niet tot het Joodse volk horen.

Dat is wat Johannes ons hier vertellen wil.

In beeldende taal vertelt Jezus wat er te gebeuren staat, preciezer gezegd, wat er met hem te gebeuren staat.

De graankorrel kan slechts vrucht dragen als deze in de aarde valt en sterft.

Voor de omstanders een herkenbaar beeld, ze leven immers in een agrarische samenleving.

Zij weten van zaaien en oogsten.

Met het beeld van de graankorrel schetst Jezus hier zijn eigen naderende dood. Hij vult dat beeld aan met zijn woorden over het leven verliezen en het eeuwig leven behouden.

Hij maakt daarmee duidelijk dat hij het belangrijker vindt om de opdracht te vervullen, waarmee hij op de aarde gekomen is, dan zijn leven.

Het is begrijpelijk dat Jezus na deze woorden zegt dat hij doodsbang is.

Toch twijfelt Jezus niet, volgens de woorden van Johannes over wat hem te doen staat. De vraag die Jezus stelt is vergelijkbaar met die bij de andere evangelisten.

Daar horen we die vraag als Jezus in de hof van Getsémané is.

Vader, laat dit ogenblik aan mij voorbijgaan.

Maar anders dan bij Mattheus, Marcus en Lucas is het hier slechts een retorische vraag, want Jezus vervolgt onmiddellijk met de woorden:

Maar hiervoor ben ik juist gekomen!

Jezus is volgens Johannes gekomen om de Naam van zijn Vader te openbaren aan alle mensen, ook de niet-Joden en die Naam groot te maken.

Dit wordt bevestigd door de woorden die daarop vervolgens uit de hemel klinken, waarin een stem zegt:

Ik heb mijn grootheid getoond en zal mijn grootheid weer tonen.

Jezus zegt daarop dat deze woorden voor de omstanders klinken, niet voor hem.

Die omstanders zijn wij zoveel eeuwen later, in de visie van Johannes.

Wat betekent dat voor ons, hier en nu?

Wat wil Jezus of misschien beter gezegd, Johannes ons duidelijk maken?

De kern daarvan ligt denk ik in de woorden: wie zijn leven liefheeft, verliest het, maar wie zijn leven haat, die zal het behouden.

Alleen zo kunnen we werkelijk volgeling van Jezus worden.

Dat is niet mis wat van ons hier aangezegd wordt.

Je leven haten.

Dat kan ons op het verkeerde been zetten.

Je leven zo haten, dat je er een einde aan wilt maken.

Dat is niet de bijbelse betekenis van haten.

De bijbelse betekenis is dat je het op de tweede plaats zet.

Het wil zeggen dat je leven niet op de eerste plaats komt, dat er andere dingen belangrijker kunnen zijn.

Maar gemeente hoe doen we dat?

Ons eigen leven op het tweede plan zetten.

Het ligt voor de hand om te denken aan al die dingen die we voor een ander doen.

Daar zijn we in de kerk goed in.

In de kerk hebben we het met de papelel ingegoten gekregen, dat we horen om te zien naar de ander.

Hoeveel vrouwen, moeders en echtgenotes hebben zich weggecijferd, zodat hun man carrière kon maken, de kinderen een goede schoolopleiding konden volgen.

Hoeveel mannen, vaders en echtgenoten waren of zijn avonden van huis voor het kerkenwerk, vergaderingen, huisbezoeken en wat al niet meer.

In onze tijd gaat dat nog steeds door al is het op andere manieren.

Hier in en rond de Willem is er nog steeds veel aandacht voor de ander.

Dat is allemaal heel mooi en waardevol.

Maar in deze tekst gaat om iets anders, om meer.

Je leven verliezen zoals Jezus dat bedoelt, is het opgeven van alle controle en zekerheden in je leven.

Dat lijkt een haast onmogelijke opgave.

Wie durft dat aan?

Misschien helpt het als we ons het beeld van de graankorrel in herinnering roepen.

We zullen ons net als de graankorrel in de aarde moeten laten vallen.

De graankorrel sterft niet, zoals we zo vaak voor het gemak zeggen, maar gaat over in een andere vorm.

In de graankorrel komt een kiem tot ontwikkeling, die al aanwezig was.

Die kiem kan zich pas ontwikkelen als de graankorrel zich overgeeft aan de aarde.

Dat wijst ons een weg.

Ons overgeven.

Ons overgeven aan het leven.

Dat betekent dingen loslaten.

Al die dingen los laten waar we ons zorgen over maken.

Zorg om onze kinderen, onze toekomst, onze gezondheid.

En al die dingen waar we bang voor zijn, waar we tegen op zien.

Bang om onze partner te verliezen, hoe kun je verder leven zonder hem of haar.

Onzeker of we onze baan wel houden.

Onrustig zijn, omdat we opzien om dat lastige gesprek aan te gaan met onze buurvrouw, onze werkgever, onze collega.

Bang zijn om onze eigen mogelijkheden te verliezen:

Niet meer kunnen autorijden.

Niet meer zelfstandig kunnen wonen.

Niet meer kunnen lopen.

Angst voor het verlies van ons denkvermogen.

Zolang we ons aan deze dingen vastklampen, hoe begrijpelijk en menselijk dat ook is, dan kan zo leren de woorden van Jezus ons, de kiem van ons leven niet tot volledige ontwikkeling komen.

Dan houden we wel vast aan dat leven, maar dan leven we niet voluit.

In bijbelse woorden: dan verliezen we het leven.

Het leven loslaten, het is moeilijk, maar niet onmogelijk.

Zo ken ik het verhaal van een jonge vrouw, die in een pittige concurrentiestrijd was verwickeld met haar collega.

Na een ziekteperiode keerde zij terug op haar werk.

Ze voelde meteen al dat de strijd opnieuw begon.

Ze stond toen voor de keuze, ga ik die strijd aan, die ik zeker kan winnen of kies ik voor een andere functie.

Ze koos voor het laatste.

Ze beseftte dat het winnen van die strijd haar veel zou kosten.

Dat had ze er niet voor over.

Ze wist wat ze waard was.

Dat hoefde ze niet te bewijzen.

Zij liet het los in het vertrouwen dat ze een andere weg zou vinden.

Pas als we dingen durven en kunnen loslaten, dan kunnen we ontvangen.

Met open handen ontvangen van wat God ons geeft.

Dan leren we vertrouwen dat God voor ons zal zorgen,

dat Hij ons niet uit Zijn handen laat vallen, zoals we zo vaak bidden.

Zo gaat Jezus zijn naderende einde tegemoet.

Er vol op vertrouwend dat Zijn Vader hem niet los zal laten.

Wij weten net als de tijdgenoten van Johannes dat dit waar geworden is.

Dat geeft ons de moed om gehoor te geven aan Jezus oproep om niet aan ons leven te hangen, maar om het los te durven laten.

En de hoop en het vertrouwen dat we daar door eeuwig zullen leven.

De belofte van de stem uit de hemel gaat met ons mee:

Ik heb mijn grootheid getoond en ik zal mijn grootheid weer tonen.

Het is mooi dat we vanmorgen samen de maaltijd vieren.

Daar kunnen we ons oefenen in ons overgeven, door onze handen te openen en brood en wijn te ontvangen uit Zijn hand om ons te sterken en te bemoedigen.

Zo moge het zijn.

Amen